Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Karperstraat te Oud-Turnhout

Annelies De Raymaeker
Sara Claessens
Lawrence Dingens

Tienen, 2020
Studiebureau Archeologie bvba

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Karperstraat te Oud-Turnhout

Annelies De Raymaeker
Sara Claessens
Lawrence Dingens

Tienen, 2020
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Nota:	Het archeologisch vooronderzoek aan de Karperstraat te Oud-Turnhout
Initiatiefnemer:	Mols Contractors
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker, Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker
Auteurs:	Lawrence Dingens, Sara Claessens, Annelies De Raymaeker
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2020, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel p. 1

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het uitgevoerde bureauonderzoek p. 3

Hoofdstuk 2 Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek p. 7
2.1 Beschrijvend gedeelte p. 7
2.1.1 Administratieve gegevens p. 7
2.1.2 Archeologische voorkennis p. 8
2.1.3 Vraagstellingen en onderzoeksdoelen p. 8
2.1.4 Vooropgestelde onderzoeksmethode en –technieken p. 9
2.1.5 Potentieel vervolgtraject p. 10
2.1.6 Afwijkingen ten aanzien van de vooropgestelde onderzoesstrategie en -methodes p. 10
2.2 Assessmentrapport p. 13
2.2.1 De bodemkaart en digitaal hoogetmodel p. 13
2.2.2 De referentie-bodemprofielen p. 14
2.2.2.1 Gronden met een ploeghorizont direct gesitueerd op de moederbodem p. 15
2.2.2.2 Gronden met een gedeeltelijk bewaarde B(ir)-horizont p. 16
2.2.3 Interpretatie en bijsturing van de archeologisch verwachting p. 17
2.2.4 Beantwoording onderzoeksvragen p. 18
2.2.5 Vervolgtraject voor het opsporen van artefactenvindplaatsen uit de steentijd p 21

Hoofdstuk 3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek p. 22
3.1 Beschrijvend gedeelte p. 22
3.1.1 Administratieve gegevens p. 22
3.1.2 Archeologische voorkennis p. 24
3.1.3 Vraagstelling en onderzoekopdracht p. 25
3.1.4 Vooropgestelde onderzoeksmethode en -technieken p. 26
3.1.4.1 Algemene bepalingen p. 26
3.1.4.2 Specifieke methodologie p. 27
3.1.5 Afwijkingen ten aanzien van de vooropgestelde onderzoeksstrategie en -methodes p. 30
3.2 Assessment p. 32
3.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied p. 32
3.2.2 Beschrijving van de referentie-bodemprofielen p. 38
3.2.3 Beschrijving van de bodemsporen p. 41
3.2.4 Beschrijving van de vondsten p. 50
3.2.5 Natuurwetenschappelijke staalnames p. 50
3.2.6 Terugkoppeling naar het landschappelijk booronderzoek p. 50
3.2.7 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied p. 51
3.2.8 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief p. 51
3.2.9 Potentieel op kenniswinst p. 51
3.2.10 Beantwooring onderzoeksvragen p. 52
3.2.11 Conclusie en afweging vervolgonderzoek p. 55

Hoofdstuk 4 Programma van maatregelen p. 58
4.1 Administratieve gegevens p. 58
4.2 Gemotiveerd advies p. 59
4.3 Programma van maatregelen p. 60

Bibliografie p. 61

Plannenlijst

Bijlagen

Bijlage 1: Plannenlijst
Bijlage 2: Inventaris bodemprofielen landschappelijk bodemonderzoek
Bijlage 3: Foto-inventaris landschappelijk bodemonderzoek
Bijlage 4: Allesporenplan proefsleuvenonderzoek
Bijlage 5: Sporeninventaris proefsleuvenonderzoek
Bijlage 6: Inventaris bodemprofielen proefsleuvenonderzoek
Bijlage 7: Foto-inventaris proefsleuvenonderzoek
Bijlage 8: Verkavelingsplan

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het bureauonderzoek

In januari 2019 werd door J. Verrijckt Archeologie & Advies bvba een archeologienota[1] zonder ingreep in de bodem (bestaande uit een bureauonderzoek ID 9607:) ingediend naar aanleiding van een verkavelingsvergunningsaanvraag voor een terrein (ca. 17518 m^2; **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** t.e.m. fig. 1.3) ter hoogte van de Karperstraat in de gemeente Oud-Turnhout (prov. Antwerpen)[2]. De omvang van het projectgebied waarop de vergunningsaanvraag betrekking heeft bedraagt meer dan 3000 m^2. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd een Programma van Maatregelen (PVM) opgemaakt voor de uitvoering van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.

De geplande werkzaamheden zullen betrekking hebben op een verkaveling. Men zal het plangebied bouwrijp maken voor een twintigtal loten. Binnen de twintig loten die ingedeeld worden voor woningbouw, kan telkens één vrijstaande woning of gekoppelde woning opgetrokken worden. De constructie van deze woningen maakt geen deel uit van de vergunningsaanvraag. Hierdoor zijn er geen gegevens gekend omtrent funderingstype, funderingsdiepte, randstructuren en locatie van nutsvoorzieningen. Algemeen kan aangenomen worden dat de woningen zelf op een diepte van minstens 80 cm (vorstvrije zone) gefundeerd worden. Rondom deze woningen zullen de benodigde nutsvoorzieningen geplaatst worden. De tuinzone kan ingericht worden met structuren zoals garages, tuinhuizen, zwembad, etc. waardoor men niet kan garanderen dat deze gevrijwaard blijven van toekomstige bodemingrepen.
Het plangebied zal bereikbaar zijn via een toegangsweg, met name de Kapersstraat. Deze zal uitgebreid worden in noordelijke richting. Onbekend is de exacte diepte van de wegenis, maar er kan hiervoor een diepte van circa 50 cm -mv worden aangenomen (fig. 1.4). De bouwplannen zijn als bijlage toegevoegd aan deze nota.

Er dient gewezen te worden op de noodzaak van verder archeologisch onderzoek (met ingreep in de bodem) vermits het projectgebied gesitueerd is op een locatie waar er een goede bodembewaring mogelijk is. Bovendien zijn er in de omgeving archeologisch relevante sites en vondstlocaties aanwezig uit de de steentijd, de bronstijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd (fig. 1.5). Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd een verwachtingspatroon opgesteld voor het aantreffen van eventuele intacte sporen en vondsten vanaf het neolithicum tot en met de late middeleeuwen. De kans op het aantreffen van eventuele vondsten, funderingen van gebouwen, etc. uit de nieuwe tijd wordt eerder klein geacht. De kans op het aantreffen van vuursteensites wordt matig geacht.

Historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied steeds in gebruik is geweest als akker- en/of weiland met in het zuiden bebost gebied. Op de Vandermaelenkaart is echter het noordwestelijke gedeelte van het plangebied bebost. Op de orthofoto's komt naar voren dat het plangebied in gebruik blijft als akker- en/of weiland. Een drietal kleine constructies (tuinhuizen en/of schuurtjes) zijn reeds aanwezig vanaf circa 1971 (fig. 1.6).

[1] Verrijckt & Van Bavel 2018a.; Verrijckt & Van Bavel 2018b.
[2] https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9607

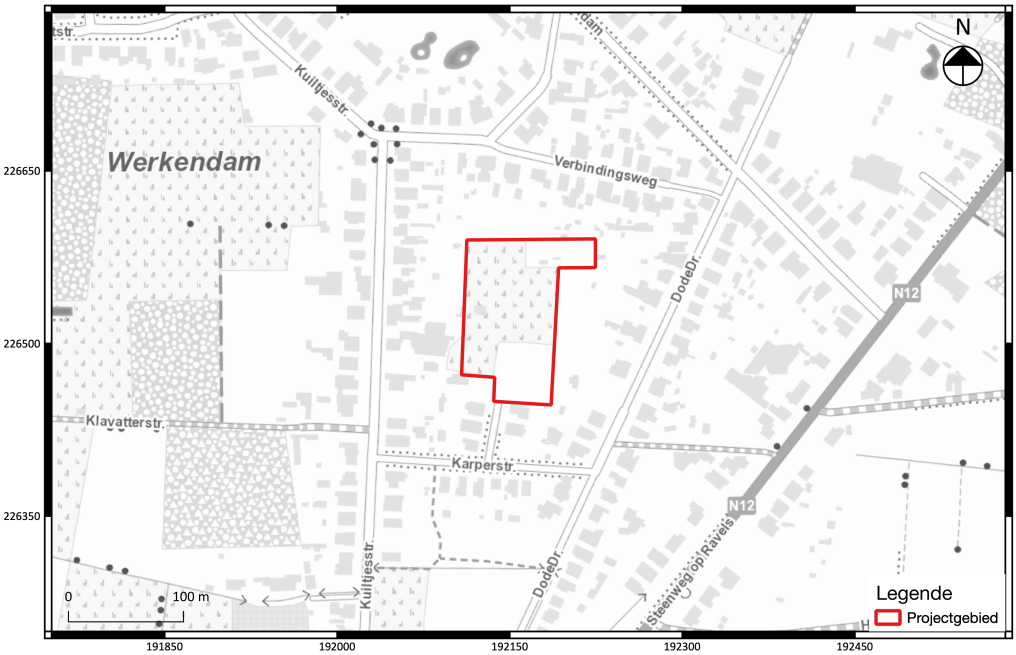

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied[3].

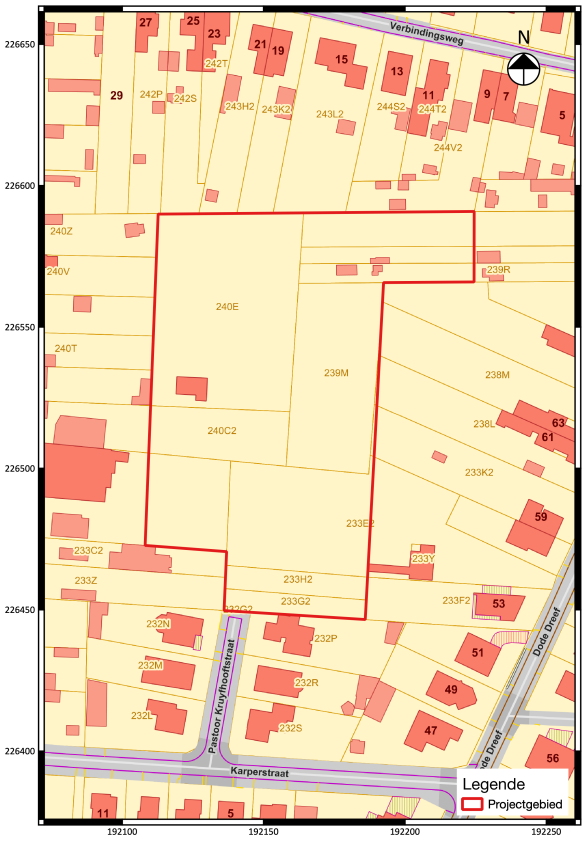

Fig. 1.2: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied[4].

[3] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[4] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Fig. 1.3: : Uittreksel van de meest recente luchtfoto met situering van het projectgebied[5].

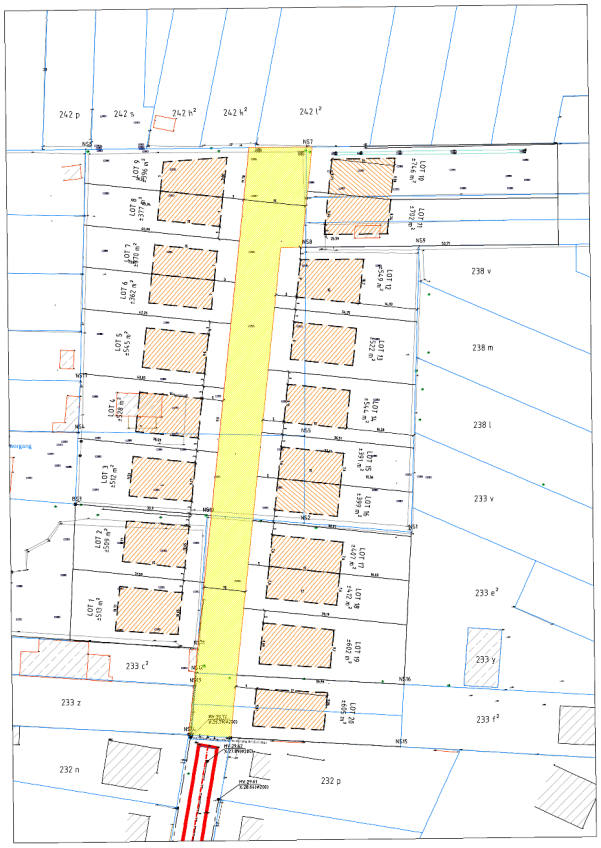

Fig. 1.4: Het verkavelingsplan[6].

[5] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[6] originele in bijlage

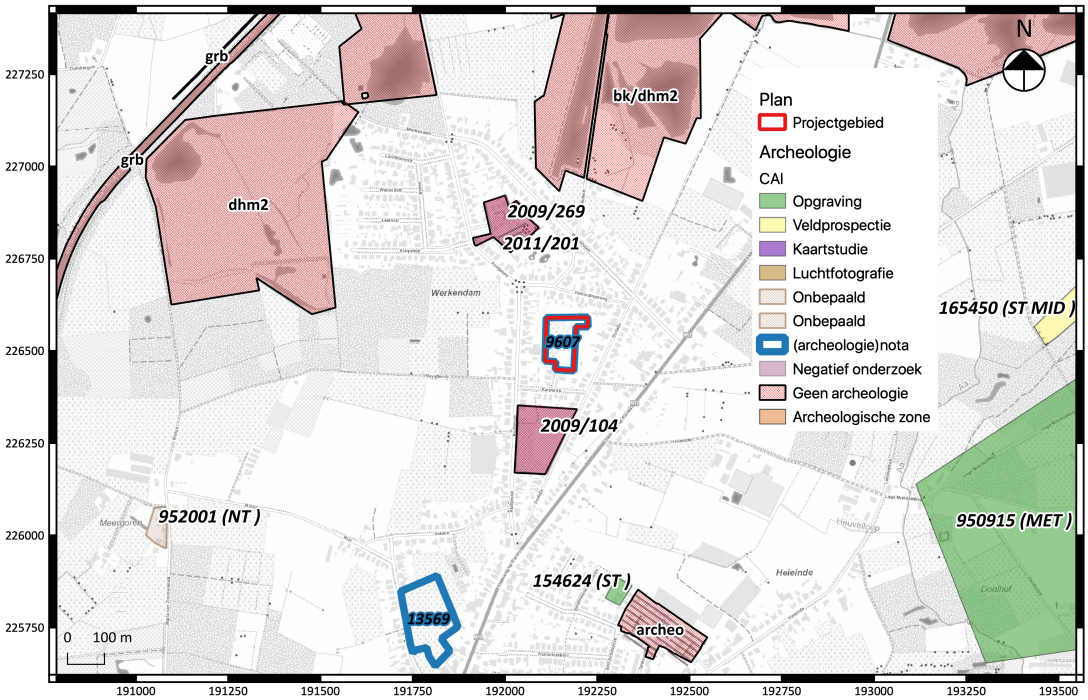

Fig. 1.5: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied[7].

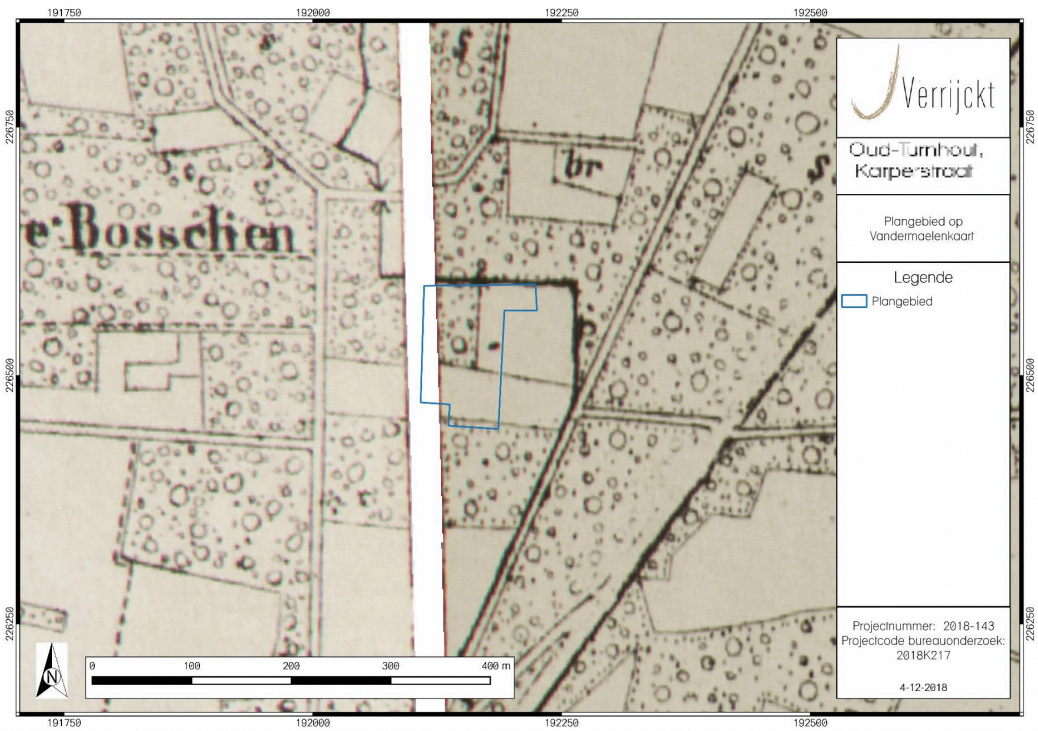

Fig. 1.6: Detail van de Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.[8]

[7] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV) & Onroerend Erfgoed.
[8] Verrijckt & Van Bavel 2018a. 24.

Bibliografie

Literatuur:

BORSBOOM A. & VERHAGEN P. 2012. KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P). SIKB.

VERRIJCKT J. & VAN BAVEL J. 2018a. "Archeologienota Oud-Turnhout, Karperstraat (Rapport nr. 0054): Verslag van Resultaten", Beerse: J. Verrijckt Archeologie & Advies.

VERRIJCKT J. & VAN BAVEL J. 2018b. "Archeologienota Oud-Turnhout, Karperstraat (Rapport nr. 0054): Programma van Matregelen". Beerse: J. Verrijckt Archeologie & Advies.

Websites geraadpleegd augustus 2020:

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9607

https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie